

Samfunnsutvikling, pb. 1403, 9506 Alta
postmottak@alta.kommune.no

Tana, 30.04.2021

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet Finnmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Finnmark, DNT Alta og Omegn turlag, Norsk Ornitologisk Forening avd. Finnmark og 4H Finnmark.

Høringsuttalelse til søknad om økning i MTB fra 5400 tonn til 9900 tonn ved lokaliteten 24535 Storholmen fra Cermaq Norway AS

Bakgrunn

Søknaden innebærer en nærmest dobling av produksjon ved lokalitet Storholmen i Vargsund midt imellom de nasjonale laksefjordene, Altafjord og Repparfjord. Det fører til at det omsøkte prosjektet kan ha større negative miljøvirkninger enn en etablering av en ny lokalitet. Dette pga. en stor konsentrasjon av forurensning i form av næringsalter, avlusningsmidler og kobber på en bestemt lokalitet, en risiko for økning av lakselus smitteintensitet, spredning og behov for kjemiske behandlinger, samt risiko for rømming av mye større omfang. Om søknaden innvilges vil Storholmen med 9900 tonn MTB bli den største lokalitet i Troms og Finnmark.

Når vi refererer til Altafjordsystemet, mener vi sund og tilhørende fjordarmer fra Altaelva til Sørøysundet (ikke inkludert). Det vil si, Altafjord, Kåfjord, Langfjord, Vargsundet til Kvalvikneset og til Strømnes, Rognsundet til Vardnes, Stjernsundet til Nuven inkl. Øksfjorden.

Vår definisjon av Altafjordsystemet er ikke et forsøk på å overdrive omfanget av oppdrettsnæringen i det aktuelle området, men heller et forsøk på å danne et mer reelt bilde av den samlede miljøbelastningen for laksefisk fra Altaelva, Repparfjordelva og vannmiljøet i området. Som en forsiktig tilnærming har vi valgt å ikke inkludere de 16 oppdrettsanleggene som ligger i Sørøysundet og Bergsfjord, selv om disse også er et vesentlig bidrag til lusepåslag for utvandrende smolt fra Altaelva og Repparfjordelva, og en åpenbar potensiell kilde til rømt oppdrettslaks for vassdragene.

Med tanke på rømming av oppdrettslaks, ettersom anlegget ligger midt imellom to nasjonale laksefjorder- Altafjord og Repparfjord, blir begge vassdragene omtrent like utsatt. Det søkes om en kapasitet på ca. 2 millioner oppdrettslaks (basert på 5 kg slaktevekt), noe som representerer ca. 83 ganger mer laks enn forventet antall i Altaelva og ca. 260 ganger mer laks enn forventet antall i Repparfjordelva etter gytebestandsmålene og en kjønnsfordeling på 50% han og 50% hunn.

Nasjonale laksefjorder

Altafjord og Repparfjord er nasjonale laksefjorder. Dette er for å beskytte laksebestanden i Altaelva og Repparfjordelva, som er av høy internasjonal verdi for bestandene av atlanterhavslaks. I Altafjord og omegn renner det i tillegg 13 vassdrag med bestander av laks, sjørørret og/ eller sjørøye. Verneformålet med nasjonal laksefjord (forskrift om beskyttelse av laksebestander) er å beskytte de viktigste laksebestandene mot trusler fra akvakulturrelatert virksomhet, hvorav lakselus og rømt oppdrettslaks er de to største trusselfaktorene.

Når alle mulige vandringsruter fra Altaelva, inn og ut av Altafjord (både Stjernesundet, Rognsundet og Vargsundet) er sperret med en rekke oppdrettsanlegg med en totalt tillatt biomasse på 130 484 tonn eller 26 millioner oppdrettslaks i 5 kg vekt (dvs. ca. 1000 ganger mer oppdrettslaks enn det som forventes av voksne villaks i Altaelva), er det omsøkte tiltaket enda en strid med verneformålet for «Altafjord- nasjonal laksefjord». Altaelva er blant verdens aller mest produktive lakseelver; det beskjedne område avsatt til nasjonal laksefjord kan umulig anses som et effektivt vernetiltak. **Oppdrettslaks som rømmer fra et anlegg i Stjernesund, Vargsund eller Rognsund har omtrent like stor sjanse for å vandre opp i Altaelva eller Repparfjordelva, enn en oppdrettslaks som ble satt ut innenfor de avgrensede nasjonale laksefjordene.**

En laksesmolt som vandrer ut av Altaelva kan ikke unngå å svømme rett utenfor en rekke oppdrettsanlegg med tilhørende lakselus-produksjon. Om Vargsundet ikke er den mest brukte utvandringsruten for laksesmolt, vil en stor oppsamling av oppdrettslaks i sundet bidra med spredning av et høyt antall lakselus mot Altafjorden, Repparfjorden og andre utvandringsruter. Dette er mot hensikten med nasjonale laksefjorders verneområde for laks.

Formålet med forskriften om beskyttelse av laksebestander er at forskriften skal bidra til at et utvalg av de viktigste laksebestandene gis en særlig beskyttelse ved å stille særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i eller ved nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder.

Lakselus

På Cermaq sin lokalitet ved Storholmen kan man se at lokaliteten, nærmest alle år siden 2012, har brukt kjemiske avlusningsmidler (Deltamethrin, Azamethiphos, Emamectin benzoat, hydrogenperoksid eller annet virkestoff) (Barentswatch.no). Siden 2020 har selskapet ved Storholmen brukt mekanisk fjerning av lus for å komme tilbake under

lusegrensen som ble overskredet begge årene. Ved 5 av 7 Cermaq-anlegg i Altafjordsystemet (som har vært i full drift i 2020 og 2021) har selskapet heller valgt deltamethrin, hydrogen peroksid og emamectin benzoat fremfor mekanisk fjerning.

Behovet for ekstraordinært tiltak for å holde lusemengden innenfor de fastsatte rammer gir indikasjon på at antall verter for lakselus i området allerede er høyt nok.

Av grunnleggende parasittologiske prinsipper er det klart at en nærmest dobling av antall verter på én lokalitet vil kunne føre til en nærmest dobling av antall parasitter som lakselus. Det har vært flere titalls års kamp fra forskningssiden for å fjerne tvil fra næringen om de harde fakta, men den tilnærmingen virker i dag akseptert.

Effekten på laksesmolt

Havforskningsinstituttet (HI) viser at den estimerte dødeligheten for laksesmolt i Altafjordområdet som regel er lav, men at kunnskapen ikke omfatter alle mulige vandringsruter. De viser også til en økende trend i smittepress, samt en estimert luserelatert dødelighet for år 2019 så høy som 10-20% for laksesmolt ([HI Kunnskapsstatus lakselus 2020](#), [HI Estimert dødelighet for utvandrende postsmolt av laks 2012-2020](#)). I HI sin kunnskapsstatus for lakselus 2020 kan man lese følgende når det gjelder utvandrende smolt av laks:

«Trålingen etter utvandrende postsmolt i Altafjorden 2017-2019 indikerer liten dødelighet for alle årene. Merk at trålingen stort sett foregår i sundene ved Stjernøya og Seiland, og dekker derfor bare deler av smoltens utvandningsrute til havs. Selv om sannsynligheten er lav, er prevalens i fra 6 - 23 %, og med snitt intensiteter for de tre siste ukene på 2 lus/fisk. Dette er en økning fra 2017 og 2018».

Tillatelse av en økning av biomasse til 9900 tonn ved Storholmen vil bidra til en forverring av dagens tilstand for laksesmolt. Vi kan allerede konstatere oppsiktsvekkende tegn på en forverring av lakselussituasjon i Altafjordsystemet med negative følger både for villaks, men også for andre oppdrettslokaliteter i området.

Effekten på sjørøye og sjørørret

Altafjordsystemet er viktig for laks fra Altaelva. Dermed kan man kanskje ofte glemme at Eibyelva er en av de fire siste elvene i landet med en stor elvebasert bestand av sjørøye. De store innsjøbaserte bestandene av sjørøye ligger på knapt 20 på landsbasis. Om Eibyelva skrev Morten Halvorsen følgende: *«De fleste elvebaserte bestandene er små, og kun Komagelva, Eibyelva og Langfjordelva kan (i beste fall) sies å ha store bestander»* (den fjerde ligger i Nordreisa) ([kilde: Morten Halvorsen 2010](#)).

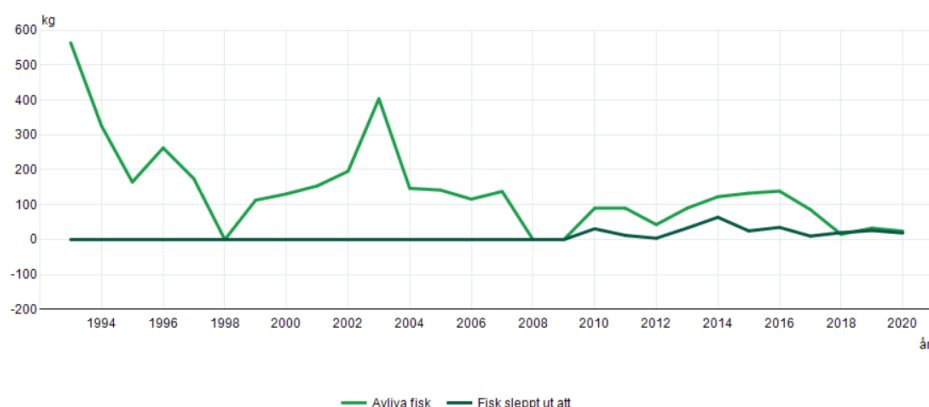
Sjørøye er definitivt den mest sårbare laksefisken og vi holder på å miste den fra norsk natur. Sjørøye fra Eibyelva, ut ifra et biologisk mangfolds perspektiv, er minst like viktig (om ikke viktigere) enn Altalaks. Den er også mye mer følsom for lakselus, både etter forskning fra

[Fjelldal mfl.](#), men også på grunn av sitt arealbruk begrenset til fjordsystem der mengden lus er størst.

Lakselus kan påvirke sjørøye i mye større grad enn laks eller sjøørret. Nyere forskning viser oppsiktsvekkende resultater; selv en liten mengde lakselus bremser veksten hos sjørøye kraftig ([HI artikkel](#) og [publikasjon Fjelldal mfl. 2019](#)). Om vekstmulighetene bremses kraftig, bortfaller hele hensikten med den naturlige seleksjon for anadromi (sjøvandring) hos sjørøye. Temperaturøkning er nok en av hovedårsakene i flere vassdrag der økt temperatur har favorisert sjørøyens konkurrenter: laks og sjøørret. Den nye forskningen vi refererer til viser også at det økende antall lus på norskekysten høyst sannsynlig har vært et vesentlig bidrag til nedgangen i sjørøyebestander.

Til tross for at Eibyelva har én av de siste fire sterke sjørøyebestandene i landet, ser man en dramatisk bestandsutvikling også i dette vassdraget. Talene fra fangststatistikk (ssb), eller gytefisktelling ([Referanse](#)) viser den samme trenden (se vedlagte figur). En interessant tilnærming vil være å sammenligne temperaturutvikling i Eibyelva med bestandsutviklingen av sjørøye. Data kan anskaffes hos NVE på bestilling, noe vi ikke klarte å gjennomføre innen den korte høringsperioden.

08991: Elvefiske. Fangst, etter bruk og år. Altavassdraget, Sjørøye (kg).

Figuren viser bestandsutvikling av sjørøye etter fangststatistikk siden 1993 i Altavassdraget, hvor Eibyelva står for det meste av sjørøyeproduksjon. [Kilde: Statistikk sentralbyrå.](#)

Rapportserien om risikovurdering utgitt over flere år av Havforskningsinstituttet viser at lakseluserelatert dødelighet og fysiologisk stress hos sjøørret, som har lignende habitatbruk som sjørøye, er vesentlig høyere enn hos laks i Altafjordssystemet. Lakselus-relatert dødelighet hos sjøørret har vært vurdert opp imot 59% enkelte år (HI. Risikovurdering- norsk fiskeoppdrett 2016. Fisken og havet, særnummer 2-2016). Sjøørret har mulighet for avlusning ved tidlig oppgang i ferskvann og begrepet «dødelighet» har fått kritikk deretter. En tidlig oppgang betyr en tidlig avslutning på beitesesongen, deretter en redusert vekst og rognproduksjon, noe som fører til en redusert bestand.

Å sortere hvilken faktor som forårsaker en kraftig nedgang i bestanden av sjørøye i Altavassdraget er en vanskelig oppgave. Konklusjonen vil sikkert lande på en multifaktoriell

forklaring der klimaendringer, endringer i artssammensetning og økning av lakselus som følge av en økning av antall oppdrettslaks i fjordsystemet har skylden.

Sett i lys av kunnskap om lakselusens effekt på sjørøret (opp til 59% dødelighet), en felles habitatbruk og dermed en felles eksponering for sjørøye, og at sjørøye er enda mer negativt påvirket av lakselus en sjørøret; kan vi konkludere med sikkerhet at en tillatelse av økning av biomasse av oppdrettslaks og dermed lakselus, tilsvarer en tillatelse av økning av en kjent vesentlig påvirkning på en anadromfisk vi holder på å miste.

Sjørøye er blant de mest emblematiske organismer i vår arktisk og sub-arktiske natur. Sjørøye er ikke kun av interesse for sportsfiske, men også av stor betydning for den samiske kulturen. Ikke kun i form av å være en enkelt matressurs, men også i form av fortellinger og overtro. Den har dannet flere stedsnavn på tvers av regionen som forteller om interessen knyttet til den, helliggjøring og tilstedeværelse ([Bror Olsen. 2019. Sjørøya i fortellinger om levende landskap. Norsk Antropologisk Tidsskrift. Årgang 30, nr. 3–4-2019, s. 220–233](#))

Om man har en reel ambisjon om å løse den største nåværende utfordringen, som er tap av naturmangfold, så bør sjørøye ligge blant de høyeste på listen i forvaltningsammenheng. Retningslinjer for bevaring av naturmangfold er tydelig på den fronten og setter forvaltning på et genetisk nivå.

At Eibyelva som er et av landet 4 sist gjenværende vassdrag med en bærekraftig sjørøyebestand ligger noen få kilometer fra det omsøkte tiltaket, er i seg selv en enestående årsak til å avvikle den omsøkte økningen av biomasse til 9900 tonn ved Storholmen.

Rømt oppdrettslaks

Når en biomasse på 9900 tonn, eller ca. 2 millioner oppdrettslaks på fem kilo samles på ett sted, øker risikoen betraktelig for rømming av store omfang. Laksebestandene fra Altaelva og Repparfjordelva er allerede negativt påvirket av genetisk innblanding fra oppdrettslaks og har moderat genetisk tilstand ([NINA. Genetisk påvirkning av rømt oppdrettslaks på ville laksebestander – oppdatert status 2020](#)).

I år har det allerede rømt over 10 000 laks fra 2 lokaliteter i Altafjordsystemet (Davatluft og Toknebuktneset) ([barentswatch.no](#), Fiskeridirektoratet), noe som tilsvarer ca. antall hunnlaks forventet i Altaelva etter gytebestandsmål.

Genetisk påvirkning fra oppdrettslaks er vurdert som den største risikofaktoren på norske laksebestander (Vitenskapelig råd for lakseforvaltning, årlige rapporter). Genetisk integritet er en dynamisk prosess, men også en svært langsom prosess som går i takt med miljøendringers tempo i elv og i sjø, fram mot en best mulig tilpasning av tilhørende laksebestander. Genetisk innblanding fra rømt oppdrettslaks av større omfang i en villaksbestand forårsaker svært raske genetiske endringer, med resulterende karakterendring for villaks dannet av et fraværende press fra naturmiljøets premisser hos oppdrettslaks. For å sette det på spissen - og for å ta et illustrativt eksempel; - Resultatet av

innblanding av oppdrettslaks som har vokst opp i flere generasjoner under menneskeskapte forhold, er sammenlignbart med innføring av puddelgener i en ulvebestand, med lignende resultater på overlevelse. På samme måte som i laksebestandene, vil puddelens gener forbli merkbare i ulvebestanden over lang tid om noen «puddelulver» har vært heldigere enn andre.

Uhell som forårsaker rømming er mange, og kildene til disse er til tider svært uforutsigbare. I tillegg til vanligere årsaker som manglende gode rutiner ved drift eller kollisjon med båt, har det hendt at en hval har havnet i merden, en ubåt har hengt seg fast i fortøyningen, snø eller steinras har skadet anlegg. Uansett hvor mye forhåndsregler næringen tar, er risiko for rømming alltid høyst til stede og konsekvensen er stor. Desto større biomasse det er oppsamlet på en lokalitet (i nærheten av to nasjonale laksevassdrag) desto større er risikoen for at disse blir raskt svært negativt påvirket i ubestemt tid.

Vi anser risikoen med en total biomasse på 9900 tonn eller 2 millioner oppdrettslaks på én lokalitet, i direkte nærhet til to nasjonale laksevassdrag, som sterkt i strid med verneformålet fremstilt i forskrift om beskyttelse av laksebestander. Noen vil argumenter for at det omsøkte tiltaket ligger utenfor det beskjedne arealet som er avsatt til nasjonal laksefjord. Ettersom tiltaket ligger i akkurat samme fjordsystem som brukes av villaks for både ut- og innvandring til og fra Altaelva og Repparfjordelva, spiller det i virkeligheten ingen rolle om tiltaket ligger i selve området avsatt som nasjonal laksefjord eller rett utenfor.

ILA virus

Siden midten av 2020 er det registrert tilfeller av ILA virussjukdom ved 7 oppdrettsanlegg mellom munningene av Altaelva, Repparfjordelva og yttersida av Sørøya.

Havforskningsinstituttet omtalte i sin risiko rapport for oppdrett 2021 følgende:

«Konsekvensene av smittespredning fra oppdrett til villaks vil kunne variere fra få eller ingen, til alvorlige epidemier med potensiale til å utrydde bestander».

(...)

«Samtidig er kunnskapen om virus sin rolle i økosystemene våre i stor grad ukjent. En slik kunnskapsmangel vanskeliggjør gode forvaltningsbeslutninger og øker sannsynligheten for at alvorlige problemer oppdages sent og i verste fall så sent at det påfører samfunnet store kostnader å rette opp igjen ødeleggelsene, om det i det hele tatt er mulig».

Smitten kan videreføres til laks som svømmer i nærheten av anleggene, fra rømt oppdrettslaks som svømmer i fjordsystem og i elva, samt fra sjøørret som kan virke som en frisk bærer av viruset.

En økning av biomasse på en lokalitet øker fisketettheten og smitemuligheter mellom individer. Det vil også representere en større smittekilde for villfisk under ILA-utbrudd, samt

føre til store konsekvenser for oppdrettsfisk og oppdrettere når 2 millioner fisk blir pålagt slaktning før de har nådd slaktevekt, samt et uholdbart matsvinn.

Det er nylig rømt over 10 000 oppdrettslaks. En betydelig mengde av fisken svømmer mest sannsynlig i fjordsystemet og en andel kommer opp i vassdragene i 2021 for å gyte. De vil kunne føre ILAV fra anlegg til anlegg, og til villaks i elvene og fjordsystem, med de potensielle katastrofale effektene påpekt ovenfor. Vel å merke her er at siste risikovurdering fra HI for produksjonsområde 12 ang. ILA ble utarbeidet før de nevnte utbruddet i området.

En tillatelse til en nærmest dobling av biomasse på en lokalitet som ligger bare 6 km fra Nordnes oppdrettslokalitet, som har hatt ILA utbrudd for bare 9 måneder siden, mener vi er å anse som lite gjennomtenkt -både for fiskevelferden i anleggene og for villaks fra omkringliggende elver.

Utslipp av avlusningsmidler

Altafjordsystemet renner rett ut i Lophavet som er en av de mest verdifulle kystområdene i landet pga. blant annet sin uvanlig store forekomst av korallrev, og har derfor blitt foreslått som en av svært få marine verneområder på norskekysten. Mange valgte å uttale seg i favør av økonomiske interesser fremfor miljøvern, noe som førte til en uvanlig lang saksbehandlingsprosess som enda ikke har sett veis ende.

Fra januar 2019 til april 2021 ble det iverksatt 65 kjemiske lusebehandlinger i Altafjordsystemet (Barentswatch.no), enten rett i åpne merder eller via brønnbåt som tømmes i sjøen et stykke utenfor lokaliteten, dette inkluderer de fleste såkalte grønne tillatelser. Produktene som ble brukt er Emamectin benzoat, Deltamethrin, Hydrogenperoksid, Azamethiphos og annet ubeskrevet virkestoff. Ingen av disse midlene er selektive på lakselus og har mulige negative virkninger på alt fra tare til krepsdyr og fisk. Kunnskapsnivået er i utvikling, men ligger fremdeles lavt. De første resultatene viser at negative effekter varierer fra et produkt til et annet, og med varierte effekter på andre organismer enn lakselus fra liten til svært negative (HI risikovurdering for oppdrett 2021). Felles for disse produktene er de slår hardest ut på krepsdyrene, fra bunnlevende til planktonisk.

Det finnes etter vår kjennskap ingen forskning om effektene på korall fra disse produktene. Myndighetene har kjennskap til både bruk av disse avlusningsmidlene, korallrevets tilstedeværelse, de potensielt svært negative effektene av midlene, og det manglende kunnskapsgrunnlaget. Myndighetene er lovpålagt å forholde seg til føre var -prinsippet, som er høyst på sin plass når det gjelder bruk av avlusningsmidler i fritt vann som kan ta knekken på grunnleggende organismer i det marine økosystemet. Myndighetene, på tross av risiko og kunnskapsmangel, har over flere år tillatt en flittig bruk av disse produktene langs norskekysten, også i Alta.

Økning av biomasse ved Storholmen vil øke tetthet av lakselus og øke behov for avlusningsmidler. Vi klarer ikke, på bakgrunn av det som nevnes ovenfor, å akseptere at

bruk av avlusningsmidler i det hele tatt tillates - særlig i nærheten av et marine økosystem av stor nasjonal verdi. Siden oppdrettselskapene har et tydelig behov å ta i bruk kjemiske avlusningsmidler med dagens biomasse i Altafjordsystemet, anser vi en økning av biomassen som uansvarlig. Videre av hensyn til Lopphavets marine økosystem, råder vi myndighetene til å engasjere seg mot et totalt forbud mot bruk av kjemiske avlusningsmidler i vannforekomstene som renner mot Lopphavet. Om oppdrettslokaliteter ikke klarer å holde luseantallet innenfor de fastsatte rammer ved hjelp av andre virkemidler, bør disse brakklegges.

Avrenning av næringsalter

[Risikoreport for oppdrett fra Havforskningsinstituttet 2021](#) sier at det mangler miljødata for næringsalter fra hele produksjonsområde 12 som Altafjordsystemet er en del av. Det er oppsiktsvekkende at det mangler en helhetlig karlegging av forurensning fra næringsalter når den samlede totale tillatte biomassen av oppdrettsfisk i Vargsundet ligger på ca. 15 840 tonn, og i hele Altafjordsystemet fra yttersida av Seiland og Stjernøya på ca. 130 484 tonn (barentswach.no).

I vann-nett finner man noen kvalitetselementer på noen av vannforekomstene i Altafjordsystemet som gir noe indikasjon på næringsforurensning som det norske sensitivitetsindeks (NSI) for marin bløtbunnsfauna eller klorofyll a. Ingen av kystvannforekomstene i Altafjordsystemet, med unntak av Langfjord-ytre, har data på kjemiske kvalitetselementer som kan gi indikasjon på omfang av næringsutslipp fra oppdrettsnæring, som totalnitrogen, totalfosfat eller total organisk karbon. Det mest bekymringsfulle er at vannforekomster der man kan anta en større andel nullstrøm¹ og dermed en større oppsamling av næringsforurensning, har ingen representative kvalitetselementer (kilde: vann-nett.no). Dette gjelder Altafjorden-Ytre, Skillefjorden, Store Lerresfjord eller Langfjorden-indre.

Altafjord-indre viser alvorlig tegn til næringsforurensning der biologiske indikatorer på næringsforurensning/ eutrofiering; NSI og klorofyll a viser dårlig tilstand (vann-nett.no). Leirbotn viser også moderat tilstand for NSI. I Altafjord indre kan kilder til næringsforurensning være flere enn bare avrenning fra oppdrettsnæring. Kommunen har de senere år hatt en vesentlig oppgradering av felles renseanlegg. En økning av biomassen til 9900 tonn vil kunne bidra til en økning av næringsalter i hele fjordsystemet, og øke den allerede eksisterende eutrofiering i Altafjord-indre.

Om indikatorer vann-nett.no viser til fremdeles er tilstrekkelige for å bekrefte dagens tilstand for Altafjord-ytre kan en økning av biomasse, bare noen kilometer unna vannforekomsten, anses som en kilde til forverring av dagens tilstand som ligger langt under målet. Dette ville være i strid med vannforvaltnings retningslinjer, omtalt bla. under vannforskriften § 4.

Vann-nett.no er den styrende databasen for å kunne vurdere tillatelse av påvirkning opp mot vannmiljøets tilstand. Vann-nett er også hoved-datakilde til styrende plandokumenter som bla. vannforvaltningsplaner og tilhørende tiltaksprogrammer. Mangler i denne databasen er

noe både vi og vannmyndighetene ser alvorlig på, ettersom dette kan føre til vedtak tatt på bakgrunn av manglende kunnskapsgrunnlag, samt feil rapportering til myndighetene som har ansvar for oppfølging av EØS avtalen. Det er nå 6 år siden den første planperiode ble igangsatt og vi forventer dermed at registrering av påvirkninger skal være på plass og fulgt opp.

¹ Vi klarte selv ikke å finne tilstrekkelig strømmodell som kan danne en oversikt over tid, derfor er kommentaren om lokalitetene med større andel nullstrøm en antakelse basert på enkle hydrologiske prinsipper. Dermed anbefaler vi saksbehandler å behandle vårt innspill mot tilstrekkelige strømmodeller.

MOM C undersøkelse

MOM C undersøkelsen fra mai 2020 ble gjennomført da biomassen på lokaliteten lå på et mye lavere nivå (2900 tonn) enn biomassen ved andre tidspunkter. Vi kan se at biomassen under MOM B undersøkelsen i november 2020 lå på 5130 tonn. Vi kan anta at den lavere biomassen i mai skyldes lavere vektklasse i den perioden av året. Vi stiller spørsmål om hvorvidt undersøkelsen er tilfredsstillende til å vurdere daværende tilstand. Samt hvorvidt disse kunnskapene er tilfredsstillende til å vurdere effektene av den omsøkte biomas økning.

Friluftsliv i kystvann

Interessen for friluftsliv i sjø i Alta og omegn er stor, både i form av rekreasjon, men også i form av havfiske til eget livsopphold. Sistnevnt er en av de eldste og fremdeles mest betydningsfulle former for friluftsliv i området. Til tross for god kartlegging av friluftsområder på land, mangler man tilsvarende aktivitetskartlegging i kystvann. Noe som fører til at aktivitetene tilknyttet friluftsliv i sjø faller bort fra søknadens vurderingsgrunnlag. For oss er verdien av godt bevart kystnatur uendelig. Dette på tvers av aktiviteter som roing, kajakk padling, fridykking, seiling, observasjoner av fugl og annet dyreliv, kystjakt, i tillegg til fiske fra land eller fartøy.

Oppdrettsnæringen har et stort ansvar for nedgraderingen av opplevelser knyttet til friluftsliv i sjø. Dette ved overordnede aspekter som fratakelse av tilgangen for allmennhet til private formål, generell forringelse av økosystemet, landskapsforurensning, og som i dette tilfelle, bidrag til fragmentering av store sammenhengende naturområder med urørt preg.

Et enda mer spesifikt aspekt er forringelse av fiskeopplevelser, enten ved direkte indusert dødelighet på laks, sjøørret og sjørøye, men også ved nedgradering av kvalitet på fisk i form av uvanlig høyt fettinnhold, løst fiskekjøtt, kombinert med lukt av pellets. Vi er klar over at flere aktører i oppdrettsnæringen har gjort en innsats for å begrense utslipp av fôr. Men ettersom nullutslipp av fôr er umulig i åpne merder (særlig her med den biomassen det søkes om) kan en ikke utelukke at en betydelig mengde fôr går til spille og blir tatt av villfisk. Ift. avføring fra oppdrettsfisk mangler det begrensende tiltak mot spredning i vannmiljø. Fekalier vil også bli en del av villfiskens næringsinntak med følgende negative effekter for villfisk og fiskere.

Lokalitet for det omsøkte tiltak ligger tett på Seiland Nasjonalpark som er et viktig område for naturmangfold og friluftsliv. Påvirkningene nevnt ovenfor vil gjelde i enda større grad på grunn av anleggets svært uheldige plassering. Forskrift om vern av Seiland nasjonalpark er også tydelig når det gjelder forurensning.

§ 3 punkt 7.1- Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

På grunn av anleggets plassering, tett på Bekkarfjorden som er en del av nasjonalparken, er ivaretagelse av forskriftens vedtak umulig å oppnå. Avhengig av strømretning vil både kjemiske midler og næringsalter fra Storholmen til tider ha avrenning i Bekkarfjord.

Kommuneplanens arealdel

Søknaden viser til en utdatert kommuneplanens arealdel, Alta kommune vedtok en ny plan 15.02.2021 før søknaden fra Cermaq ble oversendt til Fylkeskommunen. Vi ber Fylkeskommunen å redegjøre for innlegget under (s.2 av oversendelsesbrevet)

- «Dersom det er aktuelt for kommunen å nedlegge midlertidig forbud i samsvar med plan- og bygningsloven § 13-1, bes dette vurdert og avgjort så snart som mulig og innen fristen for uttalelse».

Er det ikke kommunens rett å styre arealdelen gjennom plan og bygningsloven uten press fra Fylkeskommunen?

Omsøkt økning i et økonomisk perspektiv

Den omsøkte økning illustrerer godt næringens hovedproblem, den samlede belastning fra alle aktører motstrider med grunnleggende prinsipper for bærekraft. For næringen i sin helhet, vil en lavere produksjon kunne avlaste miljøet for utslipp av patogen, oppdrettsfisk, næringsalter og kjemikalier, samt redusere bruk av villfanget fisk til å føre en rovfisk. Det ville også på sikt kunne bidra til økonomisk gevinst i næringen. Et åpenbart aspekt er at miljøhensyn er kostbart for næringen - desto større produksjon, desto større miljøutfordringer og desto større kostnader. Et annet aspekt er at prisen på laks (vilt og oppdrett samlet) knapt har utviklet seg siden 1980 tallet. Dette skyldes nok produksjonsomfanget. Et grunnleggende økonomisk prinsipp i matproduksjon fremstilt som «*King-Davenant effekten*» kan anses som fremdeles høyst aktuelt når det gjelder produksjon av oppdrettslaks. *King-Davenants regel* kan oppsummeres slik: For en vare med stabil etterspørsel, vil en produksjonsøkning føre til en stor nedgang i pris, - og en lav produksjon til det motsatte. FNF Finnmark har vært i dialog med aktører i næringen som kan bekrefte at regelen støtter deres regnestykke.

Om det kan bekreftes at *King-Davenant effekten* er aktuelt for oppdrettsnæringen synes vi at dette aspektet er verd å drøfte i søknadens sammenheng. Dette ettersom stabilitet eller nedgang i produksjon av oppdrettslaks ikke nødvendigvis vil gå utover den samfunnsøkonomiske nytten fra næringen.

Vår konklusjon

I et ideelt scenario der forskning og miljøforvaltning hadde vært mer ivaretatt enn ønskene fra oppdrettsnæringen, hadde grensene for de nasjonale laksefjordene Repparfjorden og Altafjorden kunnet gi fri passasje for laksesmolt fra elvemunning til Barentshavet på yttersida av Sørøya, og minimere innblanding av rømt oppdrettslaks. Dagens moderate genetiske tilstand i Altaelva og Repparfjordelva viser at verneplanen rundt disse nasjonale laksevassdrag har ikke vært tilstrekkelig.

Begge de nasjonale laksefjordene er redusert til en skinnfell og oppfyller knapt noen funksjon. Det rømte over 10 000 oppdrettslaks rett utenfor begge vassdrag i løpet av de to første måneder av 2021. Det har vært ILA utbrudd i 7 anlegg mellom vassdragenes munning og yttersiden av Sørøya siden midten av fjoråret. Sjørøyebestand som har vært sterk, holder nå på å bli et fjernt stykke historie. Nylig tillatelse om gruvedeponi med tungmetallholdige masser midt i Repparfjorden har enda ytterligere forsterket latterliggjøringen av vernevedtaket for *nasjonal laksefjord*.

Det er nå på sin plass at forvaltningen kommer sterkere tilbake og jobber mot en reduksjon av den tillatte biomassen av oppdrettslaks i fjordsystemet som tilhører Repparfjordelva og Altaelva med sitt utløp mot Lopphavets korallrev - fremfor å gi tillatelse til enda en omstridt økning.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Pierre Fagard
Vikarierende koordinator
FNF Finnmark